Kepan lausunto
Ympäristövaliokunta
Eduskunta
7.5.2017

Valtioneuvoston selvitys: Kestävän kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma, tiedonanto (E 26/2018 vp)

Kepa ry, yli 300 suomalaisen kehitys- ja ympäristöjärjestön kattojärjestö, kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Kepa yhtyy komission arvioon siitä, että kestävän rahoitusjärjestelmän edistäminen on välttämätöntä EU:n talouden pitkän aikavälin kilpailukyvyn varmistamiseksi. Se on myös edellytys Pariisin ilmastosopimuksen ja kestävän kehityksen Agenda 2030 -ohjelman tavoitteiden saavuttamiselle. Pariisin sopimuksen myötä Suomen ja EU:n rahoitusvirtojen tulee olla johdonmukaisia suhteessa päästöjen nopeaan vähentämiseen ja ilmastokestävään kehitykseen.

Kiireelliset ja kunnianhimoiset toimet ovat tarpeen, jotta rahoitusjärjestelmä ei syvennä kestävyysvajetta, vaan on osa ratkaisua.

1. **Sääntely on välttämätöntä kestävien ja terveiden rahoitusmarkkinoiden saavuttamiseksi.** Ilmastonmuutos etenee niin nopeasti, ettei sen hillintää ole varaa jättää vapaaehtoisuuden ja parhaiden käytäntöjen levittämisen varaan. Sääntely on keino tervehdyttää markkinoita, sillä ilmastonmuutos on itsessään vakava markkinahäiriö.[1]

   Rahoitusmarkkinoiden tämänhetkiset riskiarviot eivät huomioi riittävissä määrin pitkän aikavälin riskejä, joten kestävyystekijät jäävät yleensä niiden ulkopuolelle. Tämä vääristää rahoituksen ohjautumista, mikä voi itsessään johtaa ns. hiilikuplaan. Hiili-intensiiviset sijoitukset arvostetaan liian korkealle, ja kupla puhkeaa, kun ilmastonmuutoksen vastaiset toimet tehostuvat. Ilmastoriskien arviointiin on jo kehitetty työkaluja, joita voidaan hyödyntää EU:n työssä. Näitä esitellään esimerkiksi WWF:n Sustainable Energy Investment Metrics -hankkeessa[2].

   On lisäksi muistettava, ettei ilmastonmuutos ole ainoa kestävyyshaaste. Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseksi tulee huomioida myös esimerkiksi ihmisoikeusvaikutukset.

2. **Myös kansainvälisiä ratkaisuja tarvitaan, mutta EU:n tulee olla kestävän rahoituksen edelläkävijä.** EU-alueen rahoitusmarkkinat ovat riittävän suuret, jotta unioni voi uskottavasti luoda kansainvälisiä standardeja. Edelläkävijä myös hyötyy asemastaan. EU, Kiina ja Yhdysvallat haluavat kaikki tahoillaan luoda standardit vihreille velkakirjoille. Ensimmäinen, joka saa oman ehdotuksensa valmiiksi, on etulyöntiasemassa, kun kansainvälisistä standardeista sovitaan.

[1] Ks. esim. Nicholas Stern, 2006. Stern Review on the Economics of Climate Change.
[2] http://www.wwf.eu/what_we_do/sustainable_economies/sustainable_energy_investment_metrics_project/

3. **Kestävyysluokitusjärjestelmä on välttämätön, jotta eri rahoituskohteiden kestävyyttä pystytään ylipäätään arvioimaan.** Tällä hetkellä esimerkiksi ilmastoystävällisten rahoituskohteiden määritelmät vaihtelevat merkittävästi. Luokitusjärjestelmä tarjoaa tietoa sijoittajille, mahdollistaa vertailun ja vähentää ns. viherpesua. Kestävyysluokituksen lisäksi hyötyä olisi vastakkaisesta luokitusjärjestelmästä, joka määrittelisi selkeästi ilmaston kannalta haitalliset rahoituskohteet.

   On tärkeää, että luokitusjärjestelmä on nopeasti mukautuva, ja komissio onkin huomioinut tämän toimintasuunnitelmassa esittämällä, että perustetaan foorumi, joka ”seuraisi erityisesti keskeisiä kehityssuuntia ja varmistaisi siten EU:n kestävyysluokitusjärjestelmän vaiheittaisen laajentamisen ja mukauttamisen.”[3] Luokitusjärjestelmän päivittäminen esimerkiksi kahden vuoden välein varmistaisi, että luokitus heijastelee viimeisintä tutkimustietoa ja teknologista kehitystä.

   Luokituksen tulee kattaa myös kestävyyden sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat, kuten ihmisoikeudet. Onkin tärkeää, että tekniseen asiantuntijaryhmään ja foorumiin kutsutaan näiden alojen asiantuntijoita ympäristöasiantuntijoiden lisäksi. Kansalaisjärjestöillä on paljon kestävän rahoitusjärjestelmän eri näkökulmiin liittyvää osaamista ja niille tulee tarjota osallistumismahdollisuuksia.

4. **Ihmisoikeusvaikutusten arviointi tulee huomioida osana kestävää rahoitusta.** YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet[4] edellyttävät, että yritykset huolehtivat toimintansa ihmisoikeusvaikutuksista ja ehkäisevät ihmisoikeusloukkauksia. Monet institutionaaliset sijoittajat, esimerkiksi Norjan eläkerahasto, ovat jo asettuneet tukemaan periaatteiden toimeenpanoa.[5] Corporate Human Rights Benchmark julkaisee vertailua yritysten ihmisoikeusvastuusta.[6] EU:n tulee edellyttää, että institutionaaliset sijoittajat huomioivat myös ihmisoikeusvaikutukset sijoitustoiminnassaan ja että näistä on tietoa saatavilla.

Lisätietoja
Tuuli Hietaniemi, asiantuntija, ilmasto-oikeudenmukaisuus
p. 050 317 6686
s-posti: tuuli.hietaniemi@kepa.fi

[3] Kestävän kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma, s. 13, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN.
[4] UN Guiding Principles on Business and Human Rights, 2011. http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.
[5] NBIM, Human Rights – Expectations towards Companies. https://www.nbim.no/contentassets/3258fe10181544cc8e02566c7237fa5f/human-rights-expectations-document2.pdf.
[6] https://www.corporatebenchmark.org/